

ФОРМУВАННЯ ФАХОВИХ КОМПЕТЕНЦІЙ МАЙБУТНЬОГО МУЗИКАНТА-ПЕДАГОГА НА КУЛЬТУРОЛОГІЧНИХ ЗАСАДАХ

*Шевченко О. М. викладач кафедри іноземних
мов Полтавський національний педагогічний
університет ім. В. Г. Короленка*

У державних документах: Національній доктрині розвитку освіти, Державній цільовій комплексній програмі "Вчитель", в Законі "Про освіту", "Про вищу освіту" зазначається на перспективах розвитку сучасної освіти для гуманізації та демократизації українського суспільства. Розв'язання цих питань забезпечується високим професіоналізмом учителів, важливою особливістю якого є здатність до інтеграції загальноосвітніх, спеціальних, психолого-педагогічних, дидактичних і методичних знань та вмінь, спрямованість на педагогічну працю, виконання культурологічної, розвивальної, дослідницької функції, що сприяє комплексному вирішенню завдань навчання, виховання і розвитку учнів.

Саме тому значна увага приділяється проблемі професійної підготовки майбутніх учителів, формуванню їх професійної досконалості. За напрямком нашого дослідження особливої актуальності набуває проблема формування фахових компетенцій майбутніх музикантів-педагогів на культурологічних засадах.

Актуальність нашого дослідження зумовлена недостатністю уваги, яка приділяється застосуванню

культурологічного підходу на засадах якого необхідно формувати фахові компетенції майбутніх музикантів-педагогів.

Компетентність розглядається педагогічною наукою (П. Горностай, І. Єрмаков, В. Кремень, Л. Хоружа) як здатність особистості вчителя кваліфіковано й ефективно діяти не тільки в стандартних умовах, але й вирішувати професійні завдання в ситуаціях, що вимагають творчого підходу.

У музичних училищах студент отримує кваліфікацію артиста ансамблю, оркестру, диригента, вчителя музики. Викладачі з фаху найчастіше акцентують увагу на формуванні в студентів компетенцій, які необхідні майбутнім музикантам-педагогам у виконавській діяльності. Ці компетенції, безперечно, важливі, але неможна забувати про те, що студенти отримують ще й кваліфікацію вчителя музики. Тому необхідно звертати увагу також і на формування педагогічної компетенції майбутніх музикантів-педагогів.

Мета нашої статті - довести значущість застосування культурологічного підходу для формування фахових компетенцій майбутніх музикантів-педагогів.

Професійна компетентність музиканта-педагога включає методологічну, психолого-педагогічну, спеціально-предметну та методичну складові. Проте, на наш погляд, усі вони є похідними від його культурологічної компетенції, яка визначає вектор особистісного зростання музиканта-педагога як Людини, Громадянина і Професіонала.

Компетентність музиканта-педагога в контексті культурологічної парадигми ми визначаємо як світоглядну ерудицію фахівця, що полягає у формуванні особливого культурного стилю професійної діяльності, спілкування і відносин, становленні його професійної культури в результаті якісної зміни когнітивних, ціннісно-змістовних та емоційних компонентів особистості - як носія культурних цінностей, моральних ідеалів та педагогічної свідомості. Підкреслюємо, що поняття "компетентність" ми розглядаємо ширше, ніж поняття "кваліфікація", оскільки воно означає не тільки професійні знання, навички та досвід у даній спеціальності, але й спрямованість особистості - її ідеали, погляди і переконання, інтереси й прагнення, здатність ефективно і творчо використовувати професійно-особистісний потенціал.

Формуванню фахової компетенції майбутніх музикантів-педагогів на культурологічних засадах сприятиме застосування культурологічного підходу у навчально-виховному процесі.

Основними складовими культурологічного підходу у професійній підготовці майбутніх музикантів-педагогів, що забезпечують її здійснення як єдиного цілого, є:

- робота із забезпечення професійної підготовки. Вона містить комплекс мистецьких, пізнавальних, організаційних заходів із роз'яснення актуальних проблем музично-виконавської та музичного-педагогічної діяльності; формування професійної готовності майбутніх музикантів; формування духовних інтересів майбутніх

спеціалістів та їх зацікавленості в оволодінні музичною спеціальністю, новими зразками й системами музично-виконавської та музично-педагогічної діяльності; прищеплення дисциплінованості, культури спілкування;

- робота з поширення й утвердження ідей національної культури, будівництва незалежної, демократичної, розвиненої України; роз'яснення внутрішньої і зовнішньої політики держави з метою формування в майбутніх музикантів-педагогів громадянської свідомості та відповідальності за розвиток своєї країни;

- робота, скерована на розкриття й розвиток у майбутніх спеціалістів духовних і моральних якостей, почуття патріотизму, вірності традиціям українського народу і на задоволення їх духовних потреб через освоєння найкращих духовних надбань українського народу та світової цивілізації: робота з організації самодіяльної художньої творчості майбутніх музикантів-педагогів, соціальна цінність якої виявляється через залучення їх до основ музичної та духовної культури; що стимулює бажання стати творцем і сприяє естетизації праці, реальному самоствердженню, самореалізації особистості, естетичному сприйняттю дійсності, культури, власної діяльності [3].

Ми вважаємо, що такі складові культурологічного підходу у професійній підготовці майбутніх музикантів-педагогів утворюють систему: кожна з цих складових як частина цілого більшою чи меншою мірою відображає його сутність, але

вилучення будь-якої з них призведе до його руйнації та деформації його функцій.

Отже, культурологічний підхід у професійній підготовці майбутніх музикантів-педагогів спирається на двояке трактування культури: з одного боку, йдеться про ознайомлення майбутнього спеціаліста з досягненнями світової матеріальної та духовної культури, з іншого - про формування його гармонійного внутрішнього світу.

Сутність культурологічного підходу в професійній підготовці майбутніх музикантів-педагогів полягає в систематичному цілеспрямованому впливі на їх духовні інтереси й потреби, у забезпеченні умов для їх самореалізації, у прищепленні прагнення до самовиховання та самовдосконалення. Культурологічний підхід у професійній підготовці майбутніх музикантів-педагогів розвивається в руслі процесів гуманізації освіти і виховання, актуальних для всього сучасного світу.

Розвиток особистості у гармонії із загальнолюдською культурою залежить від рівня оволодіння нею базовою гуманітарною культурою. Культурологічний підхід у професійній підготовці музикантів-педагогів сприяє утвердженню особистості в національній культурі - як провідного напрямку гуманітаризації змісту освіти.

Культурологічний підхід здатен забезпечити формування у майбутнього спеціаліста непрагматичного інтересу до широкої освіченості, прагнення самостійно розвивати ціннісні орієнтації, творчу діяльність, доміантними складовими якої є

професіоналізм, висока моральність, духовна культура.

Підготовка майбутніх музикантів-педагогів із застосуванням культурологічного підходу це цілісний, складний, багатоструктурний, упорядкований процес. Він ґрунтується на єдності психолого-педагогічної, музично-теоретичної та культурологічної складових професійної музично-педагогічної підготовки майбутніх музикантів-педагогів; спрямований на формування у студентів культурологічного досвіду, культури поведінки та мовлення, знання культурних традицій свого регіону, становлення професіональних якостей.

Усе це дало змогу зробити *висновок*, що застосування культурологічного підходу у професійній підготовці майбутніх музикантів-педагогів сприятиме формуванню їх фахових компетенцій на культурологічних засадах.

ЛІТЕРАТУРА.

1. Муцмахер В. И. О развитии профессионально значимых качеств личности учителя-музыканта / В. И. Муцмахер // Музыка в школе. - 1989. - №4. - С. 24-27.

2. Чібісова Н. Г. Формування культурної особистості - завдання сучасної освіти / Н.Г.Чібісова // Педагогіка і психологія. - 2002, - № 3. - С. 135-139.

3. Шершакова М. В. Совершенствование профессионально-педагогической подготовки педагога-музыканта в институтах культуры и искусств: дис. канд. пед. наук : 13.00.04 Шершакова М. В. - Чебоксары, 2006. - 225 с.